

УДК 004.77:316.4.063-053.6

Олена Готько, викладач кафедри економічної кібернетики та інноватики
Оксана Чайковська, викладач кафедри економічної кібернетики та інноватики
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-СЕРЕДОВИЩА НА ПОЛІТИЧНУ СОЦІАЛІЗАЦІЮ МОЛОДІ

У статті розглядається роль Інтернет-середовища у політичній соціалізації молоді. Виділяються основні характеристики та ціннісні орієнтації всесвітньої мережі, що визначають особливості її впливу на молодіжне середовище. Вивчається вплив Інтернет-технологій на більш раннє в порівнянні з попереднім поколінням включення підлітка в соціальну діяльність та систему суспільних відносин. Проаналізовано основні ризики перебування в Інтернет-просторі, що здатні спричинити негативні наслідки для формування світоглядних настанов і політичної соціалізації користувачів.

Ключові слова: Інтернет, політична поведінка, політична соціалізація, агентури соціалізації, Інтернет-середовище, сайт, блог, соціальна мережа, медіа-простір, соціокультурний підхід.

Лит. 6.

Елена Готько, преподаватель кафедры экономической кибернетики и инноватики
Оксана Чайковская, преподаватель кафедры экономической кибернетики и инноватики
Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко

ВЛИЯНИЕ ИНТЕРНЕТ-СРЕДЫ НА ПОЛИТИЧЕСКУЮ СОЦИАЛИЗАЦИЮ МОЛОДЕЖИ

В статье рассматривается роль Интернет-среды в политической социализации молодежи. Выделяются основные характеристики и ценностные ориентации всемирной сети, определяющие особенности ее влияния на молодежную среду. Изучается влияние Интернет-технологий на более раннее по сравнению с предыдущим поколением включения подростка в социальную деятельность и систему общественных отношений. Проанализированы основные риски пребывания в интернет-пространстве, способных вызвать негативные последствия для формирования мировоззренческих установок и политической социализации пользователей.

Ключевые слова: Интернет, политическое поведение, политическая социализация, агентуры социализации, интернет-среда, сайт, блог, социальная сеть, медиа-пространство, социокультурный подход.

Olena Hotko, Lecturer of the Economic Cybernetics and Innovations Department
Oksana Chaykovska, Lecturer of the Economic Cybernetics and Innovations Department
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

THE INFLUENCE OF THE INTERNET ENVIRONMENT ON THE POLITICAL SOCIALIZATION OF YOUNG PEOPLE

The article examines the role of online media concerning the political socialization of young people. The article provides the basic characteristics and value orientations of the worldwide network that determine its impact on the youth.

The internet technologies create the conditions for earlier inclusion of teenagers into the social activities compared to the previous generations. Undoubtedly, it is possible thanks to a computer – a modern tool to perform various actions. The inclusion of the young generation into the system of social relations is happening due to the social, economic, professional and political socialization. This process is complex, lengthy and multifaceted, involving the interaction of a large number of agents and agent-socialization. The object of the present study is the impact of online media on political socialization of young people. The political socialization of young people is considered to be similar to the overall process of socialization as the process of involvement of people into the political system. The main risk of staying online leading to the negative consequences of the formation of the worldview and political socialization of users, first and foremost, the regular and prolonged consumption of large amounts of junk data, surrogate communication, refusal to communicate directly with close friends and relatives for the sake of “artificial” relations with virtual friends, zombification, which results in the developing of the Internet addiction. The Internet is the specific factor of socialization and is a factor of a special kind of socialization – the cyber-socialization - and has a unique social and pedagogical potential, characterized by the following features of the socializing Internet environment, such as: accessibility, mobility and agility, relative safety and anonymity, freedom of self-expression, which can have both the positive and negative effect in the process of socialization.

Keywords: Internet, the political behavior, the political socialization, the socialization agents, online environment, a website, a blog, a social network, media space, the socio-cultural approach.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сьогодні помітна тенденція, коли підростає покоління краще розуміється в використанні комп'ютера та Інтернету зокрема, ніж їхні старші й досвідченіші в інших життєвих питаннях родичі. Таким чином, **актуальність питання** впливу Інтернет-середовища на особистість, а саме на особистість в процесі соціалізації, щоденно зростає.

Актуальність обраної теми дослідження спричинено тим, що науково-технічний прогрес з кожним днем набирає оберти, вводячи в життя все нові блага. Одним з див розвитку стала саме мережа Інтернет, де сьогодні можна знайти все: від дитячих віршиків до рецепта виготовлення справжньої бомби в домашніх умовах.

Включення молодого покоління до системи суспільних відносин відбувається через соціальну, економічну і політичну соціалізацію. Такий процес важкий, тривалий та багатоплановий, передбачає взаємодію великої кількості агентів та агентур соціалізації. **Предметом** нашого дослідження є політична соціалізація молоді в умовах трансформації політичної системи і формування інформаційного суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливість процесу соціалізації для ефективної життєдіяльності людини зумовила підвищену увагу до неї дослідників, які здійснили значний внесок у розробку даної проблематики (Н.В. Абдюкова, Б.Г. Ананьев, Дж. Бек, В.М. Бехтерев, С.А. Белічева, М.Й. Боришевський, І. Валлерстайн, Л.С. Виготський, І.С. Кон, О.З. Лютак, С.Д. Максименко, В.В. Москаленко, А.В. Мудрик, Л.Е. Орбан-Лембрик, А.В. Петровський, М.І. Пірен, Є. Прохоренко, М. Уейд, В.Т. Циба, Н.В. Чепелева, В.А. Ядов, К. Янг, та ін.).

Мета дослідження полягає у з'ясуванні місця мережі Інтернет у процесі розвитку сучасного суспільства, вивчення характеристик процесу соціалізації сучасних дітей та молоді та впливу кіберпростору на соціалізацію особистості.

Виклад основного матеріалу. Соціалізація – складний і тривалий процес включення індивіда до системи соціальних зв'язків та відносин, його активної взаємодії з оточенням, у результаті якої він засвоює зразки поведінки, соціальні норми і цінності, необхідні для його успішної життєдіяльності у даному суспільстві [2].

Кожній соціокультурі властивий особливий стиль виховання, і визначається він тим, чого очікує суспільство від дитини. На кожній стадії розвитку дитина або інтегрується у товариство, або відторгається.

Агенти соціалізації – це люди та установи, діючі соціальні суб'єкти, за допомогою яких людина соціалізується завдяки процесам навчання, комунікації, прилучення до культури.

Під політичною соціалізацією розуміють процес, який характеризується протистоянням двох основних тенденцій: з одного боку – зростанням суспільної потреби у розвитку політичної свідомості особи, а з іншого – відчуженням людини від державного життя та від прийняття політичних рішень. Такі тенденції спостерігаються, зазвичай, на перехідних етапах розвитку суспільства. Під час цього відбувається засвоєння індивідом вироблених суспільством політичних орієнтацій, установок і моделей політичної поведінки, що забезпечують його адекватну участь у політичному житті суспільства. Політична соціалізація дає можливість особистості досягнути уміння орієнтуватися в політичній системі, виконувати там певні функції. Інакше людина не зможе ефективно відстоювати свої соціальні й політичні інтереси.

Відомий український соціолог Л.Г. Сокурняська вважає, що поняття політичної соціалізації має вживатися, головним чином, у двох розуміннях. По-перше, для позначення політичного дозрівання індивіда, формування його політичного “Я”, розвитку власного погляду на політичний світ, власних політичних орієнтацій. По-друге, для позначення процесу передачі політичних поглядів, ідей, уявлень і норм (тобто – політичної культури) від одного покоління до іншого, від одних соціальних груп і спільнот до інших. У цьому розумінні політичну соціалізацію називають також “культурною трансмісією”.

Таким чином, в обох випадках **політична соціалізація** – це процес, причому процес єдиний, загальний, хоча й здійснюється він ніби на різних рівнях – індивідуальному й громадському. У зв'язку з цим можна говорити й про **два види** політичної соціалізації – індивідуальну й громадську. **Індивідуальний рівень** політичної соціалізації передбачає формування такого політичного “Я”, яке б, з одного боку, сприяло політичному самовираженню особистості, а з іншого – відповідало б встановленим у певному суспільстві зразкам політичної поведінки [2, 148]. Хронологічно цей різновид політичної соціалізації охоплює всі основні періоди життя людини: дитинство, юність, дорослість. Кожній з цих стадій відповідають свої типи політичних орієнтацій:

дитинству – ідентифікація з певною політичною спільнотою (державою, нацією) і засвоєння її символів (прапора, гімну тощо), патріотизм і лояльність; юності – специфічні знання про політичні інститути та їхнє призначення у суспільстві; нарешті, дорослості – практичне здійснення тих чи інших соціальних ролей у практичному світі, реакція на політичні події, програми, гасла тощо. Таким чином, політична соціалізація забезпечує відновлення і підтримку існуючого типу політичної системи, з іншої, включення нового покоління до існуючої системи.

Особливістю сучасних українських реалій є те, що політична соціалізація молоді відбувається в умовах трансформації самого суспільства. Формуються нові суспільні відносини, утверджується інформаційне суспільство і на цьому розломі надзвичайно важливо, які цінності засвоїть українська молодь, яке місце вона займе у системі глобальних перетворень.

Незважаючи на збереження існуючих моделей соціалізації і відтворення її традиційних структур, у сучасних суспільствах проходять значні зрушення між поколіннями в системі цінностей. К. Мангейм сформулював концепцію, згідно з якою молодь в умовах швидких соціальних і політичних змін шукає відповіді адекватні новій політичній ситуації. Система цінностей кожного покоління залежить від обставин її формування [3, 193]. Включення України до світового інформаційного простору зумовлює особливу роль Інтернету як агентури (інституції) політичної соціалізації молоді. Саме всевітня павутина стає часто єдиним та невичерпним джерелом знань про суспільні зміни та глобалізаційні виклики.

Стрімкий розвиток Інтернету є невід’ємною складовою розвитку інформаційного суспільства, до якого прагне у своєму розвитку й сучасна Україна. Відповідно, проблему впливу Інтернету варто розглядати як з точки зору загальних тенденцій розвитку цього нового типу суспільства, так і безпосередньо з точки зору тих його особливостей, що відрізняють його з-поміж інших засобів масової інформації.

Інтернет, як зазначає М. Кастельс, є одночасно інформаційною технологією та соціальною формою, потужним інструментом здійснення свободи, засобом глобальної комунікації, відображенням інформаційної епохи [6, 5].

Широке та безперешкодне застосування інформаційних технологій, зокрема Інтернету, є одним з основних проявів інформаційного суспільства. У ньому зростає рівень свободи та усвідомлення людиною своїх можливостей, більш вираженими та науково обґрунтованими повинні

ставати політичні рішення, що справляють значний вплив на всі сфери життєдіяльності людини. Це накладає свої особливості на політичну соціалізацію молоді в Україні, що тепер виходить на новий рівень, отримавши універсального агента, який не подібний на жодного із вже існуючих. Якщо проаналізувати Інтернет у цілому, то тут є блоги відомих політиків, культурних діячів, проводяться соціальні рекламні кампанії, транслюються виступи відомих експертів. Легко знайти інформаційні портали з останніми політичними новинами і статтями іноземних ЗМІ, перекладеними на рідну мову. Прорив XXI століття – соціальні мережі, які хоч і повільно, але починають замінити живе спілкування з друзями, родичами, однодумцями. Вони дають змогу молоді отримувати різноманітну інформацію з будь-якої точки світу. Це створює для навчання як складової соціалізації нові невичерпні можливості. Представництво в Інтернеті мають найвідоміші і найбільші громадські рухи, політичні партії, що пропагують свої погляди через всевітню павутину. Найшвидше сприймає роль Інтернету та освоює тонкощі користування ним саме молодь. Не випадково за дослідженням, проведеним соціологічною компанією FetishUkraine – дві третини користувачів Інтернету в Україні молодші 35 років [2].

Колись влучна характеристика Г. Маклюєном телебачення як “глобального села” насправді в повною мірою виправдала себе лише сьогодні, з приходом в наше життя Інтернет-середовища [4]. Інший дослідник медіа Е. Герман, який вважав що основна проблемою медіа в тому, що вони мають цензуру у вигляді власників у демократичних країнах, а у тоталітарних чи авторитарних у вигляді політичної еліти. Інтернет повністю вирішив цю проблему. Адже світова павутина найдемократичніший, найтолерантніший, найвільніший, найдемократичніший вид мас-медіа [3, 169]. Інтернет як агент політичної соціалізації через свої властивості і особливу будову передає цінності свободи, плюралізму думок, демократії. Навіть такі авторитарні держави, як Іран чи Китай не можуть повністю обмежити доступ до світової мережі.

Українська дослідниця проблем віртуальної культури Є. Прохоренко вважає, що віртуальна соціалізація включає в себе також засвоєння символіки культурних кодів кіберкультури. Віртуальна соціалізація постає як процес освоєння користувачами технологій міжособистісної комунікації, соціальної “навігації” і правил

поведінки у кіберпросторі. Учасники мережі засвоюють соціальні норми, цінності та рольові вимоги, які існують як в конкретних мережевих спільнотах, так і в реальному соціумі. На її думку, виникнення віртуальної соціалізації та її трансформації пов'язані зі зміною самої соціальної структури. Суспільство змінюється настільки швидко, що молодь, яка дорослішає, приходять вже не в той звичний світ, до якого її готували в процесі традиційної соціалізації. Трансформація соціальної структури є причиною того, що молоді люди не переймають досвід старших поколінь. Як результат – різноманітні молодіжні спільноти, у тому числі і кіберкомунікаційні, формують кіберкультуру як альтернативну субкультуру, яка більш адекватно відображає нові реалії інформаційного суспільства [6, 706 – 707].

Окремі вчені в принципі заперечують саме існування Інтернет-залежності як недуги, і розглядають подібну поведінку не як захворювання, а як крайню форму нормального людського захоплення. Вони стверджують, що залежності піддаються лише ті люди, у яких вже є в наявності комунікативні проблеми і труднощі. На думку відомого психолога А.А. Леонтьєва, [3] Інтернет взагалі нічого не змінює в людях, а лише є додатковим джерелом і формою надання інформації.

Слід відзначити ще один феномен Інтернет-простору це іграізація. Сьогодні можна стверджувати, що віртуальне середовище починає надавати зворотний вплив на реальність, проявом чого є, згаданий вище феномен іграізації суспільства, що впливає на формування життєвих стратегій і ціннісних орієнтацій індивіда [1].

Щоб зрозуміти роль Інтернету в політичній соціалізації молоді доцільно розглянути, які цінності закладені у самій будові всесвітньої павутини і яким чином їх а також відповідні орієнтації, політичні та соціальні норми, може засвоїти молодь через включення до світового інформаційного простору. На нашу думку. Інтернет-середовище засноване на цінностях, що є базовими для демократичного суспільства; свобода слова, політичний плюралізм, вільний доступ до інформації, свобода організацій та зібрань.

Свобода слова – це, мабуть, чи не найважливіша цінність, яка характеризує кіберсередовище. До класичних медіа, таких, як газети, журнали, телебачення завжди було суттєве зараження – на їхню діяльність суттєво впливає статус джерела. Звичайній молодій особі практично неможливо потрапити на телебачення і висловити свою думку. Єдине що міг індивід –

це отримувати офіційну інформацію, яка відображала інтереси правлячої політичної сили. Але з приходом Інтернету все змінилося. Замість односторонньої передачі норм і цінностей – монологу, зараз ми отримуємо діалог. Діалог, який дає змогу краще зрозуміти норми і цінності, які передаються агентами соціалізації. Інтернет-комунікація дає можливість не лише отримати швидкий зворотний зв'язок, що дуже важливо для Інституцій, але й проаналізувати настроїв молоді. Велика кількість різної інформації з різних джерел, та неможливість її контролю запобігає ідеологічному диктатові стосовно молоді з боку правлячого політичного режиму. Нав'язати певну ідеологію правлячому режиму стає набагато важче, особливо якщо цінності і орієнтації, закладені в ній протилежні до тих яких “навчає” мережа. Якщо в країні є доступ до Інтернету (а повністю його заблокувати неможливо, що яскраво видно на прикладі Китаю, Ірану та Камбоджі), то молодь все таки буде отримувати альтернативну інформацію. Це сприяє не лише засвоєнню демократичних цінностей, але і часто об'єднує молодих громадян з метою їхнього захисту [6].

Важливою характеристикою Інтернету є інформаційна відкритість. Вона також надзвичайно актуальна для інститутів, які хочуть мати високий рівень авторитету і популярності в Інтернет-середовищі. Тому вони змушені робити кроки в напрямі інформаційної відкритості. Швидкий і головне легкий доступ до колосальної кількості інформації є важливою можливістю і сучасною характеристикою Інтернету. Навіть політичні інститути різних країн змушені не просто розробляти портали де є загальна інформація, але й, як, наприклад, у США, всі витрати і прибутки бюджетів різних рівнів. Така відкритість конструює певні риси світогляду, установки, цінності відносно владних інститутів. Швидке отримання інформації від владних інститутів і можливість її проаналізувати проектується і на середовище поза межами світової павутини – на реальний світ. Як результат, не отримання інформації чи повільне реагування на звернення до інститутів може викликати невдоволення і нерозуміння, чому гласність не працює у реальному світі, що своєю чергою може привести до бажання вплинути на інститут за допомогою тих же акцій протесту. Проблема ефективності політичних інститутів у сучасній Україні тісно пов'язана із вільним доступом до інформації. Закритість інформації про діяльність органів влади в частині прийняття та реалізації політичних рішень створює основу для

корупції та зловживання владою [4, 321]. Електронне *урядування* є важливим механізмом забезпечення прозорості у діяльності політичної влади і тим самим дає можливість сприяти її ефективності та легітимності.

Політика жорсткого контролю Інтернет-простору з боку державних інституцій означатиме відхід від демократичних цінностей і водночас буде малоефективна. Це може привести до ще гіршого результату коли Інтернет стане середовищем, що продукує крайні, антагоністичні цінності і світогляд. Тому поряд із всесвітньою інформаційною мережею повинні активно діяти традиційні агенти соціалізації молодого покоління: сім'я, школа, університет, церква, громадські організації, політичні партії. Становлення політичної зрілості молодої людини повинно проходити в умовах засвоєння демократичних норм і традицій, загальнолюдських цінностей, взаємоповаги та толерантності. Тільки це дасть можливість убезпечити від негативного впливу Інтернет-середовища. За своєю суттю всесвітня павутина створює необмежені можливості для задоволення інформаційних, освітніх та комунікаційних потреб молодої людини. Сформовані цінності виступають своєрідним провідником у кіберпросторі, визначаючи, що важливе й актуальне для особистості і протистоячи помилковим чи навіть шкідливим впливам. Інформаційні технології виконують у сучасному суспільстві надзвичайно важливі функції розширюючи права громадян шляхом надання доступу до різноманітної інформації; збільшуючи можливості людей брати участь у процесі прийняття політичних рішень і стежити за діями урядів; надаючи можливість активно створювати інформацію, а не тільки її споживати; забезпечуючи засоби захисту приватного життя й анонімності особистих контактів і комунікацій.

На загал Інтернет виступає агентурою соціалізації XXI століття, де швидкий доступ до інформації і потреба в комунікації є чи не найважливішими. Саме всесвітня павутина найбільш приваблива для молодого покоління в силу своєї безмежності, динамічності та високого технологічного рівня. У кібер-середовищі домінують принципи, що сприяють формуванню в молодої людини демократичних, загальнолюдських та активістських цінностей. Але існує загроза передачі *людиноненависницьких* та екстремістських цінностей, утвердження яких може спровокувати розвиток негативних орієнтацій і стереотипів, щодо суспільства в цілому, так і окремих політичних інститутів. Тому універсальність Інтернет-середовища не повинна

перетворюватися на все загальність, а має доповнюватися впливом традиційних агентів та агентур політичної соціалізації молоді: сім'ї, школи, університету, церкви, громадських організацій, політичних партій. Лише спільними зусиллями можуть бути сформовані цінності, що дадуть можливість особистості при виборі контенту відсіювати ту інформацію, яка суперечить її поглядам.

З кожним днем Інтернет середовище збільшує свій вплив в українському суспільстві, передовсім визначаючи соціалізаційні процеси серед основної цільової аудиторії, – молоді. Цілісний, системний та всеохоплюючий підхід до політичної соціалізації української молоді з боку традиційних агентів соціалізації при взаємодії з Інтернетом не дасть можливості для того, щоб свобода переросла у вседозволеність, плюралізм у радикалізм та нетерпимість, безмежна інформація у віртуальну залежність, конфіденційність у безвідповідальність. Саме на цій основі можливе формування в українському молодіжному середовищі демократичних, громадянських і патріотичних цінностей та позицій.

Спілкування в соціальних мережах задовольняє пізнавальні, самоосвітні та комунікативні потреби учнів підліткового віку. Разом з певними позитивними рисами соціальної взаємодії підлітків у мережі Інтернет, однозначно можна окреслити й негативні наслідки такої взаємодії. Насамперед, це сурогатність такої комунікації, відхід від реального “живого” спілкування, ізоляваність при “штучній” включеності в Інтернет-товариство, уніфікація проблем, тем з домінантною на особистісно-статеву сферу. Сьогодні фіксує доволі парадоксальну ситуацію, коли батьки спілкуються в такій соціальній мережі, як “Однокласники”, а діти – у “Вконтакті”. Таким чином, включення підлітків у соціальні мережі Інтернет є реальним фактом сучасного процесу соціалізації, вимагає відповідного супроводу та підтримки з боку батьків, учителів, соціальних педагогів. Заслуговує на увагу позиція О. Петрунько, яка досліджувала ризикосоціалізації в агресивному медіа-середовищі [5]. Автор відзначає, що “медіасоціалізація” в агресивному медіа-середовищі передусім означає, що розвиток і усоціалення дітей відбуваються:

1) в “одоросленому” світі (у світі “дорослих” символів, проблем, почуттів тощо), разом із цим – в умовах недостатньої участі дорослих у цих процесах (“соціалізація без дорослих”);

2) в умовах надмірної для дітей множинності й некомпліментарності (образів, меседжів,

моделей світу тощо), фізіологічної, психологічної, соціально-психологічної неготовності дитини до опрацювання цієї “множинності”;

3) в умовах, коли діти фактично змушені самостійно організувати своє життя й поведінку, у тому числі й відносини з медіа, до чого вони психосоціально не готові й для чого не мають “належного досвіду” [5, 452].

Нині майже незаперечною видається думка, що створена за допомогою Інтернету віртуальна реальність має власні засоби і механізми впливу на свідомість і комунікативну поведінку Інтернет-користувачів, а через них і на інших людей, з якими ті контактують. Активне і тривале перебування у кіберпросторі позначається не лише на індивідуальних і колективних знаннях, уявленнях, світоглядах, культурно-естетичних і морально-етичних цінностях, а й визначає характер соціальної й громадсько-політичної їх активності. Основними ризиками перебування в Інтернет-просторі, здатними спричинити негативні наслідки для формування світоглядних настанов і політичної соціалізації користувачів, передусім є: 1) регулярне і тривале споживання великої кількості сурогатної інформації або так званого “інформаційного сміття” (інформації сумнівної якості, насильства і жажів, комерційної реклами, тощо); 2) сурогатне спілкування, відмова від комунікації з близькими людьми заради “штучних” взаємин із віртуальними знайомими; 3) зомбування, внаслідок якого розвивається Інтернет-залежність [4, 8]. Уже тривалий час Інтернет став окремим відгалуженим світом, певним відбитком реальності, але із своїми креативними принципами, яскравими ідеями, приголомшливими новинами, цінностями, які так часто є далекими від моралі, духовності та знаходяться поза рамками розуміння. Але часткова цензура в Інтернеті можлива з боку урядів країн і власників сайтів, але в ньому така величезна кількість інформаційних майданчиків, що всіх їх контролювати практично неможливо. Не можна говорити лише про негативний вплив Інтернету на масову політичну свідомість молоді, дійсно варто зазначити про такі позитивні аспекти як: плюралізм думок, вільний доступ до інформації, он-лайн бібліотеки, зручність у спілкуванні та ще безліч корисних та практичних якостей. Головне, щоб ці плюси з часом не перетворилися.

Висновки. Час не стоїть на місці, а з ним змінюється і все довкола. В ході науково-технічної революції, ери нових винаходів ХХ століття як результат починається процес автоматизації праці, провадження суттєвих змін у різноманітних

сферах життя людини, підпорядковуючи їх новим вимогам та даючи їм нові можливості для розвитку та вдосконалення своєї діяльності.

Під впливом віртуального світу кіберпростору в індивіда нерідко виникає небезпека відірваності від реального життя, наприклад, у користувача, що знаходиться в комп’ютерній віртуальній реальності, створюється враження, що він безпосередньо бере участь у породжених ним же самим події, більш того, саме він є головним їх учасником. У даній ситуації людина весь час перебуває в “розбіжності” з самою собою, її свідомість проживає досвід, який не має нічого спільного з реальним досвідом. Кіберпростір створює абсолютно нову ситуацію в процесі формування і задоволення численних і різноманітних потреб людини. Виходячи з вищеприведеного, стає очевидним, що Інтернет являється специфічним фактором соціалізації та є чинником особливого виду соціалізації – кіберсоціалізації – і має унікальний соціально-педагогічний потенціал, який характеризується такими особливостями соціалізуючого Інтернет-середовища, як: доступність, мобільність і оперативність, відносна безпека і анонімність, свобода самовираження, які здатні активно впливати як на позитивні, так і на негативні риси в процесі соціалізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бек Дж. Доигрались! Как поколение геймеров навсегда меняет бизнес-среду / Бек Дж., Уэйд М.; пер. с англ. А. Орешкина. М.: Претекс, 2006
2. Войскунский А.Е. Феномен зависимости от Интернета // Гуманитарные исследования в Интернете. – М., 2000, с. 100–131.
3. Герасимчук А.А., Палеха Ю.І., Шиян О.М. Г37 Соціологія: Навч. посібник. – 4-те вид., випр. й доп. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. – 246 с
4. Мясников И. Подростки в киберпространстве, Народное образование 6, 2009, С. 267–271
5. Прохоренко Е.Я. Субкультура молодежных сообществ – как способ социализации // Вестник Одесского национального университета. Выпуск “Социология, политология”. – Одесса: 2007.
6. Кастельс М. Галактика Интернет: Размышления об Интернете, бизнесе и обществе / М. Кастельс; пер. с англ. А. Матвеева; под ред. В. Харитонова. – Екатеринбург: У-Фактория (при участии изд-ва Гуманитарного ун-та), 2004. – 328 с.

REFERENCES

1. Bek, Dzh. (2006). *Doigrallis! Kak pokolenie geymerov navsegda menyaet biznes-sredu* [How the

generation of gamers changes forever the business environment]. (translation from English A. Oreshkina). Moscow: Preteks [in Russian].

2. Voyskunskiy, A.Ye. (2000). *Fenomen zavisimosti ot Interneta* [The phenomenon of Internet dependence]. *Gumanitarnye issledovaniya v Internetе*. Moscow, pp. 100–131. [in Russian].

3. Gerasimchuk, A.A., Paleha, Yu.I., Shiyani, O.M. (2004). *G 37 Sotsiologiya* [Sociology]. Navch. posibnik., Vol.4, Kyiv: Vid-vo Evrop. un-tu, 246 p. [in Ukrainian].

4. Myasnikov, I. (2009). *Podrostki v kiberprostranstve*

[Teenagers in cyberspace], *Narodnoe obrazovanie* 6, pp. 267–271. [in Russian].

5. Prokhorenko, Ye.Ya. (2007). *Subkultura molodezhnykh soobshchestv – kak sposob sotsializatsii* [Subculture of youth communities – as a way of socialization]. *Jornal Odesa Natsional University*. Vol., “Sotsiologiya, politologiya”. [in Russian].

6. Kastels, M. (2004). *Galaktika Internet: Razmyshleniya ob Internetе, biznese i obshchestve* [Galaxy Internet: Reflections on the Internet, Business and Society]. Translation from English A. Matveeva; (Ed.) V. Kharitonova. Yekaterinburg: U-Faktoriya, 328 p. [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 20.04.2017

УДК 37.017.93

Ірина Сай, викладач кафедри іноземних мов
Національний університет “Львівська політехніка”

ВИХОВАННЯ ДІВЧАТОК ТА МОЛОДИХ ДІВЧАТ У ДАВНЬОГРЕЦЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Дана стаття присвячена вивченню процесу виховання дівчаток та молодих жінок у давньогрецькому суспільстві. У ній подано періодизацію давньогрецької педагогіки та описано головні принципи виховання майбутнього жіноцтва. Зроблено висновок про домінування домашньої освіти, доволі вузький ряд предметів, доступних для вивчення та пряму залежність виховання від способу життя.

Ключові слова: історія педагогіки, давньогрецька педагогіка, виховання дівчат, виховання молоді, домашнє виховання, спартанське виховання, Гомер, Гесіод, Сапфо.

Літ. 15.

Iryna Say, преподаватель кафедры иностранных языков
Национального университета “Львовская политехника”

ВОСПИТАНИЕ ДЕВОЧЕК И МОЛОДИХ ДЕВУШЕК В ДРЕВНЕГРЕЧЕСКОМ ОБЩЕСТВЕ

Данная статья посвящена изучению процесса воспитания девочек и молодых женщин в древнегреческом обществе. В ней представлена периодизация древнегреческой педагогики и описано главные принципы воспитания будущих женщин. Сделано заключение о доминировании домашнего воспитания, относительно узкий ряд предметов, доступных к изучению и прямую зависимость воспитания от образа жизни.

Ключевые слова: история педагогики, древнегреческая педагогика, воспитание девочек, спартанское воспитание, домашнее воспитание, Гомер, Гесиод, Сапфо.

Iryna Say, Lecturer of the Foreign Languages Department
Lviv National Polytechnic University

UPBRINGING OF GIRLS AND YOUNG LADIES IN THE ANCIENT GREEK SOCIETY

This article is dedicated to the research of history of pedagogy in general, and to the history of ancient Greek pedagogy, in particular. It deals with the process of upbringing and further education of little girls and young ladies in the ancient Greek society. The author presents the information concerning the periods of ancient pedagogy and describes the main principles of upbringing of future woman. The article not only provides the useful facts and peculiarities but also supports them with the appropriate references and explanations. The main conclusions are made: there was a dominance of home upbringing and home schooling in ancient Greek society; the range of subjects and skills suggested for girls was rather narrow (in most cases it primarily included the householding and crafting skills, reading, poetry learning, music, singing, playing one or more musical instruments, dancing, and more rarely, physical training) – that was the result of less dominant position